

Kdo pa tebi...?

Tožno pri pogrebu miserere
Mašnik poje — in molitve bere.

In kropi in blagoslavlja jámo,
Da bi rajni mirno spaval támo.

Čujejo se pesni glasi tóžni —
In molitve vzdihljeji pobóžni! —

Kdo pa tebi, vbogo srce moje,
Kdo pa tebi — spev pogrebni poje?

Kdo te blagoslavlja pri pokópi,
Rani grob ljubavi, — kdo pokrópi?

Bogomila.

Svoje dni...

Marica II.

Vse one mične povesti, katerih nam ni mogla povedati stara mama nikoli dovolj, začenjale so se navadno z besedami: Svoje dni... in kako radi smo jih poslušali! Tudi konec je bil skoraj pri vseh enak. Navadno je bila stara mama povabljena na končno pirovanje, kjer je „jedla iz naprstnika in pila iz rešeta, da je imela od tistega časa moker jezik“. Ta konec nam je ugajal nad vse. Zaslišavši ga, počili smo pa unisono v smeh, kateremu je sledila prošnja za drugo pripoved. Mnogo jih je znala o zakletih gradovih in kraljičinah, o kači, ki je imela 7 glav in na vsakej zlato krono, o Kralju Matjažu, o ciganih, o desetem bratu in sestri, o povodnem možu, o Rojenicah, o škratu, o krvoločnih Turkih itd. itd., a včasih ni bila razpoložena in ob takih prilikah se nas je odkrižala imenitno tako le: „Svoje dni je živel kmet, ki je imel grozno veliko njivo. Ko je prišla pomlad, napregel je v plug lepo belo kobilu in šel orat. Kadar jo izorje, tedaj vas pokličem, da vam povem dalje, dotlej pa se pojdite igrat.“ In nič ni pomagalo; šli smo čakati in prvikrat smo še celo računili, kako dolgo bo pač oral, pozneje seveda smo že vedeli, kam pes taco moli.

Za otroke je res ni zabave, katera bi jim ugajala take nad vse, kakor pripovedi. Tudi najlepše igrače in najveseleje igre se naveličajo, pripovedi pa bi poslušali brez nehanja, seveda če so le te primerne njihovemu duševnemu obzorju. Kajti da pripoved ugaja, ne zadošča samo

zanimivo gradivo in dober pripovedovalec, temveč poslušalec mora biti zmožen, da si v duhu tako rekoč ilustruje, kar je slišal. Da se nadalje prikupi otroku povest, ne sme biti otročja in budalasta, pa tudi moralizovanja se mora izogibati, češ, kakor hitro ugane otrok, da ga hoče pripovedovalec namenoma podučevati s pripovedko, začne zdehati in se dolgočasiti.

V teh dveh točkah so jedini skoraj vsi pedagogi, jako vsaksebi jih pa žene vprašanje ali naj pripoveduje povest o samih dobrih ljudeh ali sme otrokom slikati tudi slabe značaje in zlo sploh. Imenitni možje, lastna zdrava pamet in izkušnja nas uče, da je celo naravno, ako se otrokom pripovedujejo povesti, kjer se riše poleg dobrega i zlo, a te zlo mora se risati tako, da je otroci takoj spoznajo kot zlo in da jim ne postane predmet poželjenja. Pripoved, katera govori o samih dobrih ljudeh, je dolgočasna, zgreši svoj smoter, da bi namreč vnemala otroka za dobro, zanimiva povest pa, polna prigodeb in različnih značajev, risajoč dobro in zlo in to tako, da se otrok nevedoma oduševlja za dobro in zrgaža nad hudim in da končno vendar zmaga dobro, taka povest ima vzgojevalni vpliv na otroka. Ako pa slišijo doma samo pripovedke o dobrih ljudeh in blagih činih, poslušali bodo izven doma s posebnim užitkom kaj slabega samo radi menjave, katera je sol življenja ne le velikih, ampak prav toliko, če ne še bolj, malih ljudi. Saj nam še celo sv. pismo ne ponuja zgolj vzornih značajev, a vendar ne bo dejal nihče, da zgodbe sv. pisma niso za otroke.

Nekateri tudi menijo, da Bog obvaruj praviti otrokom o pisanih mačehah, o katerih baš naše narodno slovstvo ve povedati toliko in toliko v prozi in v verzih. In prav ta kontrast med pravo in pisano materjo uči deco ljubiti lastno mater še bolj in še bolj ceniti njeno vrednost.

Naše narodne pravljice, pripovedke in pesmi o narodnih junakih so pravi biseri za otroke. Narodna junaka Lambergar, Martin Krpan, sosebno pa zgodovinsko sloviti Slovenci, ki so se bojevali proti Turkom in ne samo Slovenci, ampak i Hrvati bodo za naše dečke taki vzgledi, ki bodo res *relelli*. In deca, katera sliši, da je vsaka pedica zemlje pod njenimi nogami oblita s slovensko krvjo in snago, oduševi se za to krasno domovino in ogenj, ki se je zanetil v mladih srcih, rastel bode z njimi in ključoval poznejšim navalom naših narodnih sovražnikov.

Narodnih povestij ne zmanjka slovenske mater, a katera jih ne zna, naj povprašuje po njih svojej deci na ljubo in naj strogo pazi, da se njenim otrokom ne pripovedujejo škodljive povesti o duhovih in strahovih itd. Pa tudi premnog biser smo že prejeli iz rok naših pisateljev za mladino. Rešiti nam je še jedno vprašanje in sicer, kakor se naj pripoveduje, da se s pripovedovanjem vpliva zares vzgojevalno na deco. S tem vprašanjem pa si nikakor ne bomo trli glav, kajti v svojej prekrasnej knjigi „Majka u radu za Boga i Hrvatsku“, katero nam je poslovenil

Simon Gregorčič ml., podučuje nas pisatelj Jemeršič tako imenitno o tem — in še o marsičem drugem — da bi bila vsaka beseda odveč . . . , onej slovenske mater, katera se *ponaša, da je kupila in čitala imenotano knjigo*.

V i h a r.

„Čuj, kako tuli in žvižga vihar,
Hujšega čula še nisem nikdar . . .
Pa saj v resnici tako je strašno,
Kar dogodilo se noč je le-to! . . .“

„Ne-li, da veter besni zdaj tako,
Ker je ta tujka skočila v vodo? . . .
Pravili so mi da veter strašan,
Toži zato zdaj črez hribe, črez plan . . .“

Slišal pa veter pogovor je ta,
Divje zavrtel se gor do neba,
Divje zažvižgal okrog je voglov,
Kot da se smeje trop nočnih duhov . . .

Divje je besno se zakrohotal,
Da se je čulo od neba do tal:
„Kaj si domišljate modri ljudje?
Tak si tolmačite moje glase? . . .“

Kaj mene briga vse vaše gorje! . . .
Kaj me obupano briga dekle! . . .
Peval sem pesem si istotako,
Kot zdaj črez mrtvo, prej živo telo . . .“

Feodor Sokol.

Učiteljica.

(Češki spisal Gustav Jaroš; poslovenil Al. Benkovič.)

I.

Upehana se je ustavila Marija Janotova, štirinajstletna, močna, kostnata učenka, na polžasto se vijočih stopnicah tretjega nadstropja. Postavivši hrupno veliki, rjavi vrč iz ilovice na stopnico, da je iz njega plivknilo perišče vode, oprla se je z močnimi, trdnimi rokami ob omajani držaj.